

Uitvaartfotograaf Dasha Elfring wil in haar foto's laten zien dat het leven doorgaat

'Ik ben er wel, maar eigenlijk ook niet'

Foto's: Dasha Elfring © Stilbeeld uitvaartfotografie

Dasha Elfring: "Bij het proces van afscheid voel en zie je ook veel liefde en dat is leven."

Dasha Elfring is ruim tien jaar uitvaartfotograaf. Ervaring en persoonlijkheid maken volgens haar een goede uitvaartfotograaf. "Dit is niet iets wat je zomaar erbij doet."

"Acht jaar geleden overleed mijn vader heel abrupt in Singapore. Ik heb toen onmiddellijk het vliegtuig gepakt en daar aangekomen heb ik veel foto's gemaakt. Het cliché is waar; je leeft dan in een roes." Aan het woord is uitvaartfotograaf Dasha Elfring. De foto's van haar vader, haar familieleden, de uitvaart, ze hebben haar achteraf geholpen. "Ze bevestigden ook: ja, hij is toch echt dood. Het overlijden van mijn vader heeft me rijper gemaakt. Ik heb nu verlies gekend, pijn gevoeld en te maken gehad met loslaten en rouw. Dat geeft me extra bagage en meer levenservaring, die ik weer meeneem als uitvaartfotograaf." Die gebeurtenis is niet de aanleiding geweest voor Elfring om uitvaartfotograaf te worden. Al eerder, zo'n veertien jaar geleden, maakte ze voor de Fotoacademie een fotoreportage achter de schermen van de uitvaartondernemer. "Ik was altijd

al nieuwsgierig naar de dood. Het voelde altijd een beetje geheim. Tijdens het maken van de reportage werd ik gegrepen door hoe die mensen met zo veel liefde de laatste verzorging doen. Daarna werd ik benaderd door een uitvaartondernemer in Haarlem, die vroeg of ik voor een familie kon fotograferen. Het kwam zo op mijn pad, het voelde zinnig, waardoor ik het vaker wilde doen." Tegenwoordig wordt Elfring een paar keer per maand benaderd door uitvaartondernemers of nabestaanden uit het hele land met de vraag: kan je komen fotograferen? Een condoleance, een uitvaart, een opbaring. Dan maakt de fotografe een afspraak om kennis te maken en laat ze albums zien van eerder werk. Om te zien wat er allemaal kan, want mensen hebben vaak geen idee. "Ik leg hen uit: ik ben er wel, maar ik ben er eigenlijk ook niet. Dat is iets wat in mij zit, maar heeft ook te maken met de ervaring die ik in-

middels heb opgedaan. Ik weet hoe ik me moet bewegen. Ik bereid me goed voor, ga naar de locatie om te kijken op welke plekken ik kan gaan staan en let goed op de momenten in het programma dat ik me ongemerkt kan verplaatsen. Mijn apparatuur helpt me daarbij. Ik kan vanaf de zijlijn fotograferen, maar toch intieme momenten vastleggen. En ik werk met stille, lichtgevoelige camera's, zodat mensen niet gestoord worden door het geluid van de sluiters en ik zo min mogelijk hoef te flitsen."

Sokken voor papa

Afgezien van haar vermogen om haast onzichtbaar te worden, is vertrouwen een belangrijk thema in Elfrings vakgebied. "Ik ben een sensitief persoon, intuïtief als ik dat van mijzelf mag zeggen. Ik durf de verbinding aan te gaan met de familie en durf me kwetsbaar op te stellen. Zo bouw je het vertrouwen op om dichtbij te mogen en kunnen komen. Dat is belangrijk, want ik loop soms een paar dagen mee om momenten vast te leggen als de condoleance thuis, het samenzijn van de familie, het sluiten van de kist." Bij het fotograferen van die momenten vindt

‘We maken foto’s van geboortes, een bruiloft. Waarom dan niet van een uitvaart?’

Dasha Elfring stuurt nabestaanden altijd alle foto’s die ze heeft gemaakt, geen selectie.

Elfring het belangrijk om zich niet alleen te richten op de dood, maar juist ook het leven. “De laatste knuffel die bij papa in de kist wordt gelegd. Een handaanraking, een laatste kus. Kinderen die nog even naar boven rennen om een paar sokken voor hun vader te halen, zodat hij het niet koud krijgt onder de grond. Bij het proces van afscheid voel en zie je ook veel liefde en dat is leven. Rouwfotografie is niet alleen maar verdrietig en zwaar. Sowieso focus ik niet op de tranen. Daar gaat het mij niet om, het gaat mij om de liefde, de aandacht voor elkaar en de rituelen. Er wordt ook veel gelachen en dat laat zien dat het leven doorgaat. De energie van de overledene mag door, die stopt niet bij de dood. Dat wil ik uitdragen. Toch schuw ik niet de moeilijke momenten, die doen er ook toe en mogen er ook zijn.”

Onbekend fenomeen

Elfring vindt het belangrijk dat uitvaartfotografie bekender wordt. “Er zijn nog steeds zo veel mensen die niet weten dat het kan. We maken foto’s van geboortes, een bruiloft. Waarom dan niet van een uitvaart?” Uitvaartfotografie is allerminst een nieuw fenomeen. Met de uitvinding

van de fotografie in de 19de eeuw werd het voor meer mensen mogelijk om een afbeelding van een overledene als een herinnering te hebben. Vooral de mensen voor wie een geschilderd portret onbetaalbaar was. In die tijd was de kindersterfte hoog en dus werden er veel foto’s gemaakt van overleden kinderen. “Wat ik tegenwoordig steeds vaker mag doen is een groepsfoto maken van de overledene met de hele familie. Dat zie je in die oorspronkelijke post mortem-fotografie veel terug. Een heel gezin rond een kist die schuin tegen de muur gezet werd. Nu doen we dat natuurlijk anders en maak ik die foto niet van statief maar vanuit de hand.”

Het komt zeker voor dat ze op bepaalde momenten diep geraakt wordt. “Graag zelfs. Want als het niet meer binnenkomt dan wordt het te veel routine. Maar het voelt niet als mijn verdriet. Ik neem het niet mee naar huis.” Wel heel intiem wordt het, wanneer Elfring overleden pasgeborenen vastlegt. “Deze manier van fotograferen is meer geënceneerd. Ik help met het mooi neerleggen van de baby, dus er komt ook aanraking bij kijken. Het is ongelooflijk om samen met de moeder

de sokjes bij het kindje aan te trekken. Dat moet je heel liefdevol doen. Dan moet je jezelf klein en zacht maken.”

Geen selectie

“Ik moet telkens de beslissing nemen: maak ik deze foto wel of niet? Vroeger maakte ik achteraf een selectie van beelden die ik naar de familie stuurde. Nu doe ik dat niet meer, ze krijgen alle foto’s. Ik wil die regie niet hebben over welke foto ertoe doet of niet. Soms twijfel ik bij een beeld, maar blijkt het daarna een van de mooiste foto’s voor de nabestaanden te zijn. Bijvoorbeeld die keer dat ik het verdriet van een jong meisje vastlegde die haar moeder had verloren. Ik vond het beeld misschien wel te aangrijpend en twijfelde of ik het moest opnemen in het album. Uiteindelijk heb ik het wel gedaan en de vader vond het de allermooiste foto. Een belangrijke foto ook, want hij vertelde me dat hij het verdriet van zijn kinderen niet goed had gezien door zijn eigen rouwproces. Het was voor hem de aanleiding om hulp voor zijn kinderen te zoeken. Zo zie je maar wat een foto los kan maken.” ◀